

ADRODDIAD I'R CABINET 16 MEHEFIN 2020

Aelod Cabinet: Cynghorydd Ioan Thomas, Aelod Cabinet Cyllid

Pwnc: COVID19: Ystyriaethau Ffioedd Penodol

Swyddog cyswllt: Ffion Madog Evans, Uwch Reolwr Cyllid
Dafydd L. Edwards, Pennaeth Cyllid

1 Y penderfyniad a geisir

Gofynnir i'r Cabinet roi arweiniad os ydynt am i rai ffioedd penodol gael eu lleihau neu oedi yn deillio o'r argyfwng COVID19, er mwyn gallu gweithredu yn unol â hynny.

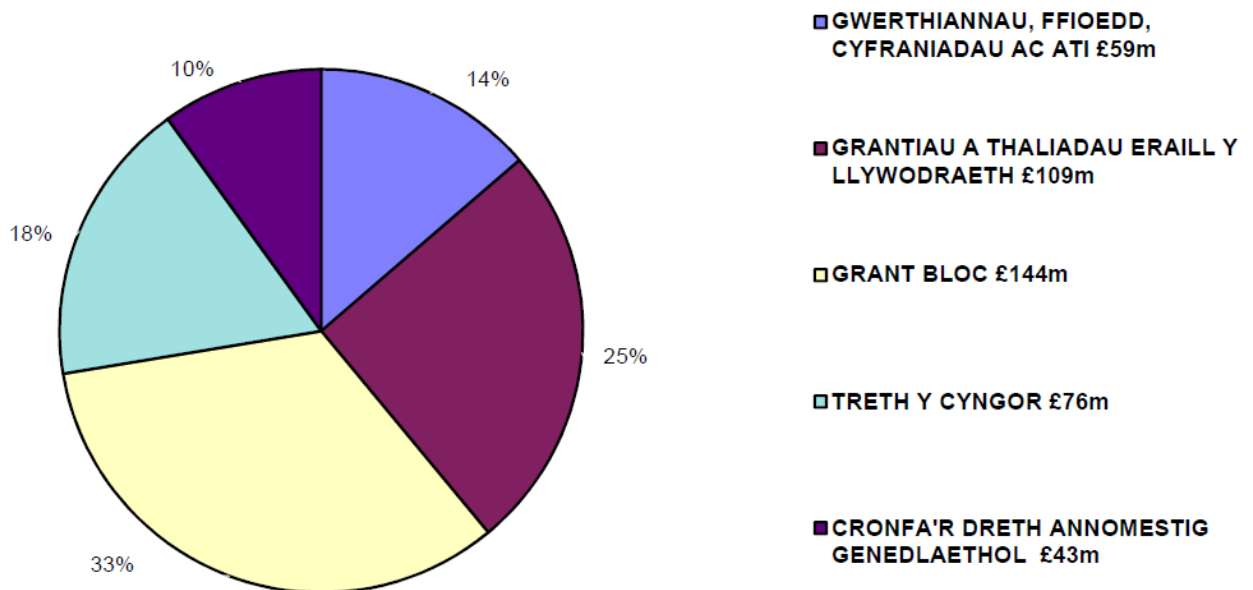
2 Pwrpas yr Adroddiad

I hysbysu'r Cabinet o ystyriaethau yn ymwneud â ffioedd penodol yn deillio o'r argyfwng COVID19, lle y dylid rhoi ystyriaeth i leihau neu ad-dalu rhan o ffioedd gyda'r pwrpas o sicrhau tegwch ariannol, osgoi caledi ariannol, gwarchod buddion y Cyngor ac amddiffyn incwm i'r dyfodol.

3 Cefndir

Yn y Cyngor llawn ar y 5 Mawrth 2020 cymeradwywyd cyllideb net o £262 miliwn ar gyfer 2020/21, gyda'r gyllideb gros am y flwyddyn yn £431 miliwn. Dengys y diagram isod fod 14% o incwm y Cyngor yn dod o werthiannau, ffioedd, cyfraniadau ayyb.

O BLE Y DAW YR ARIAN - £431 miliwn

Mae'r Cabinet eisoes wedi derbyn adroddiad ar effaith COVID19 ar Gyllideb 2020/21, gafodd ei gyflwyno i Gabinet 19/05/2020 oedd yn nodi fod yr amrediad colledion incwm a ragwelir yn yr ystod o rhwng £5 miliwn - £16 miliwn, yn ddibynnol ar hyd yr argyfwng. Gyda'r colledion incwm mwyaf am y cyfnod hyd at ddiwedd Mehefin 2020 i'w weld ar gwmni Byw'n Iach o £1.1 miliwn, Prydau Ysgol £1 miliwn, Parcio £600k, Cytundebau Priffyrdd £600k ac Ymgynghoriaeth Gwynedd £500k.

Mater cysylltiedig ag incwm y dylid cael penderfyniad y Cabinet arno yn sgil yr argyfwng yw ystyriaethau yn ymwneud â ffioedd penodol. Mae'r Cyngor yn derbyn ystod eang o ffioedd a thaliadau ar draws nifer o'i wasanaethau, gyda natur yr incwm yn amrywio o fod yn talu bob tro mae'r gwasanaeth yn cael ei dderbyn neu ddefnyddio i ffioedd sydd am gyfnod penodol e.e. blwyddyn, tocynnau tymor ayyb.

Nid oes sicrwydd ar hyn o bryd am faint fydd yr argyfwng yn parhau a beth fydd yr effaith yn y tymor canolig, ond mae'n bosib na fydd lefelau incwm yn debygol o adfer eu hunain am rai blynnyddoedd. Ond, yn yr adroddiad yma rydym yn delio gyda sefyllfa ffioedd 2020/21 yn unig.

4 Ffioedd Penodol

Yn dilyn i'r Adran Gyllid ymgysylltu â holl adrannau'r Cyngor am eu ffioedd, rhestrir y ffioedd perthnasol sydd angen ystyriaeth gan y Cabinet yn yr adroddiad yma, gyda'r drefn arferol yn cael ei ystyried i fod yn briodol ar gyfer ffioedd yn yr holl feysydd eraill. Mae'r ffioedd wedi eu rhestr fesul adran, gyda trefn wahanol yn cael ei argymhell ar gyfer ffioedd pedair adran, mae modd eu categorio fel a ganlyn:

- Ffioedd heb anfonebu eto
- Ffioedd yn parhau ar lefelau 2019/20 ac heb eu cynyddu â chwyddiant
- Ffioedd wedi eu talu ymlaen llaw
- Ffioedd Morwrol ble mae mynediad wedi ei gyfyngu
- Rhenti

Yn gyffredinol, y ffioedd sydd dros gyfnod penodol sydd angen penderfyniad Cabinet o ran sut i weithredu.

5 Priffyrdd a Bwrdeistrefol

Gyda'r argyfwng wedi cychwyn ym Mawrth felly cyn dechrau'r flwyddyn ariannol newydd, golyga fod rhai ffioedd heb eto eu codi ar gyfer y flwyddyn ariannol newydd 2020/21 sydd yn cynnwys ffioedd am wastraff masnachol.

5.1 Gwastraff Masnachol

Mae nifer o fusnesau wedi gorfod cau yn ystod y cyfnod ond fod y cylchdeithiau casglu gwastraff masnachol wedi parhau ac felly'r gwasanaeth dal ar gael. Mae nifer o'r busnesau a chyrrff sydd wedi cau wedi bod yn gymwys i dderbyn grantiau busnes ac eithrio rhag talu trethi.

Argymhelliad: *Dylid gofyn am daliad cymesur â'r gwasanaeth sydd yn cael ei dderbyn gan ofyn i'r Adran anfonebu pan mae casgliadau yn cychwyn, felly modd anfonebu nifer yn barod.*

5.2 Amlogfa a Mynwentydd

Yn wyneb yr argyfwng, nid yw'r cynnydd chwyddiant arferol wedi ei weithredu i gynyddu lefelau ffioedd o rhai blwyddyn ariannol 2019/20 i'r flwyddyn ariannol newydd 2020/21.

Argymhelliad: *Yn yr amgylchiadau presennol ystyrir ei bod hi'n briodol i beidio cynyddu'r prisiau yma yng nghanol yr argyfwng, felly'r ffioedd i barhau am y tro ar lefelau 2019/20.*

6 Addysg

Mae rhai o'n ffioedd ar gyfer gwasanaethau sydd yn digwydd dros gyfnod o amser neu sydd yn digwydd fwy na unwaith, felly wedi cael eu talu ymlaen llaw cyn derbyn y gwasanaeth, mae hyn yn wir am ffioedd yn yr Adran Addysg. Gan fod ysgolion wedi cael eu cau ar frys ar yr 20fed o Fawrth, golyga hyn fod rhieni wedi talu ymlaen llaw am brydau ysgol, elfen gofal cyn ysgol a chludiant ôl-16 ond heb dderbyn y gwasanaeth.

6.1 Prydau Ysgolion Cynradd

Mae'r system ar-lein talu am ginio ysgol bresennol yn galluogi rhieni dalu ymlaen llaw.

Argymhelliad: *Yn briodol yn yr amgylchiadau fod yr arian yn symud efo'r plentyn yn arbennig felly os yw'r plant yn symud o'r ysgol gynradd i uwchradd, fel arall, ad-daliad yn cael ei gynnig.*

6.2 Clwb Gofal cyn Ysgol

Fel yn 6.1, mae'r system ar-lein bresennol yn galluogi rhieni dalu ymlaen llaw.

Argymhelliad: *Yn briodol yn yr amgylchiadau os yw'r plant yn symud ysgol neu yn symud o'r ysgol gynradd i uwchradd fod ad-daliad yn cael ei gynnig.*

6.3 Cludiant Ôl-16 - Tocyn Teithio 16+

Taliadau ymlaen llaw am dymor yr haf.

Argymhelliad: *Ad-daliad i'w wneud o ffioedd am dymor yr haf, a threfniadau 29/06/2020 – 27/07/2020 i'w ystyried eto.*

7 Tai ac Eiddo

7.1 Eiddo - Rhenti a llogi swyddfeydd / ystafelloedd

7.2 Unedau Diwydiannol - Rhenti

7.3 Intec a Mentec – Rhenti

Rhenti mewn nifer o feysydd gan gynnwys llogi swyddfeydd ac ystafelloedd cyfarfod, unedau diwydiannol, Intec a Mentec. Nid yw'r Adran wedi anfonebu am 2020/21 eto. Grantiau busnes / rhyddhad rhag treth busnes wedi eu derbyn gan fusnesau mewn unedau diwydiannol.

Argymhelliad: Gofynnir i'r Adran fwrw ymlaen i anfonebu'n llawn am y rhenti ond fod modd i fusnesau unigol os yn wynebu caledi, gysylltu â'r Cyngor i drafod eu sefyllfa penodol ac mi fyddwn yn barod i wrando ac ymateb yn briodol.

8 Economi a Chymuned

8.1 Rhenti - hurio gofod mewn Llyfrgelloedd, defnydd o Barc Padarn, Unedau Glynllifon

Nid yw'r Adran wedi anfonebu am 2020/21 eto. Grantiau busnes / rhyddhad rhag treth busnes wedi eu derbyn gan fusnesau mewn unedau.

Argymhelliad: Gofynnir i'r Adran fwrw ymlaen i anfonebu'n llawn am y rhenti ond fod modd i fusnesau unigol os yn wynebu caledi, gysylltu â'r Cyngor i drafod eu sefyllfa penodol ac mi fyddwn yn barod i wrando ac ymateb yn briodol.

8.2 Morwrol – Ffioedd Angori Hafan Pwllheli

8.3 Morwrol – Ffioedd Angori Harbyrau a Doc Fictoria

O ran ffioedd morwrol, tra bod mynediad at angorfeydd a phontynau wedi ei wahardd a dim modd defnyddio'r cyfleusterau arferol yn sgil cyfyngiadau, gyda nifer o berchnogion cychod yn cadw eu cychod ar y fir eleni. Dylid ystyried ffioedd gostyngedig yn ystod cyfnod y cyfyngiadau i geisio cadw ein cwsmeriaid. Nid yw'r adran wedi anfonebu eto.

Argymhelliad: lle mae mynediad at gychod a chyfleusterau harbwr wedi ei gyfyngu dylid gostwng y ffioedd i'r 'ffi gaeafu' sydd gyfystyr â 70% o'r ffi lawn er mwyn cadw cwsmeriaid.

Barn yr aelod lleol

Dim yn berthnasol

Barn y swyddogion statudol

Y Swyddog Monitro:

Mae'r rhesymeg am yr argymhellion yn adlewyrchu effaith uniongyrchol yr argyfwng ar fynediad i wasanaethau a ddarperir i unigolion neu fusnesau. Mae rhai o'r ffioedd hefyd a chyd destun masnachol a chytundebol perthnasol sydd angen ei ystyried. Rwy'n fodlon fod yr hyn a gynigir yn rhesymegol a theg.

Y Pennaeth Cyllid:

Rwyf wedi cydweithio gyda'r Aelod Cabinet i baratoi'r adroddiad yma ac yn cadarnhau'r cynnwys.
